

اولین بودجه دولت چهاردهم

بودجه جزئیات زیادی دارد اما ارقام مربوط به درآمدهای نفتی، مالیات، میزان افزایش حقوق، یارانه‌ها، و... اهمیت بالایی دارد.

لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور روز اول آبان امسال توسط مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری به مجلس تقدیم شد. این اولین بودجه دولت چهاردهم است. اعداد و ارقام لایحه

کسری‌های بزرگ

ندارد. از سوی دیگر افزایش یک درصدی مالیات بر ارزش افزوده و افزایش ۳۷ درصدی مالیات در بودجه سال آینده در نظر گرفته شده است. رخدادهای سیاسی و احتمال تشدید تحریم‌ها و کاهش فروش نفت و در نتیجه کاهش درآمدهای ارزی و افزایش قیمت ارز، نگرانی از افزایش قیمت‌ها بخصوص کالاهای اساسی را بیشتر کرده است هر چند دولت افزایش پلکانی قیمت ارز ترجیحی در بودجه سال آینده را در نظر گرفته بود، اما اخیراً اعلام شد که با نظر مجمع تشخیص مصلحت، ارز کالاهای اساسی سال آینده نیز به قیمت ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان تأمین می‌شود. ایجاد تغییرات در برخی احکام قانون بودجه سال آینده با توجه به شرایط پیش رو به نظر کارشناسان اقتصادی، ریسک افزایش کسری بودجه را کمتر می‌کند.

ارقام با جزئیات بیشتری در لایحه درج شده، اما همچنان کسری بر بودجه سایه انداخته است. بودجه عمومی دولت (۶۴۰۸ هزار میلیارد تومان) شامل منابع درآمدی بودجه با تکیه بر درآمدهای حاصل از فروش نفت و درآمدهای مالیاتی طرح ریزی شده است. مهم‌ترین هزینه دولت نیز بر اساس لایحه بودجه شامل حقوق و دستمزد کارکنان دولت، مخارج عمرانی، پرداخت یارانه نقدی، یارانه نان، یارانه انرژی و... است. حساس‌ترین موضوعات در قانون بودجه سنواتی، نرخ افزایش حقوق است که عامه مردم به آن توجه دارند. حقوق کارکنان دولت و بازنشستگان کشوری و لشکری سال آینده ۲۰ درصد افزایش خواهد داشت. یکی از انتقادات به بودجه دولت، میزان افزایش حقوق است که به زعم کارشناسان تناسبی با میزان تورم

مهم‌ترین جزء بودجه همخوانی منابع و هزینه‌ها برای جلوگیری از کسری است. با توجه به کسری بودجه جاری و اینکه برنامه بودجه سال آینده قبل از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و روی کار آمدن ترامپ نوشته شده، عدم تحقق برنامه‌های فروش نفت و درآمدهای نفتی در بودجه اکنون مهم‌ترین نگرانی است که ممکن است موجب کسری بودجه سال ۱۴۰۴ شود. از طرف دیگر پرداخت یارانه‌های مختلف از یارانه نقدی تا یارانه نان، یارانه سوخت و انرژی نیز آن‌طور که کارشناسان برآورد کرده‌اند بیش از ۱۲۰۰ هزار میلیارد تومان کسری به بودجه تحمیل می‌کند که بخش زیادی از این کسری خود را در یارانه‌ها پنهان کرده است. هرچند لایحه بودجه ۱۴۰۴ نسبت به لایحه بودجه ۱۴۰۳، شفاف‌تر تدوین شده و برای اولین بار برخی

هزینه غیر ضروری ممنوع

مشکل بودجه سالانه کسری است، درآمدهای دولت هم مشخص است، محل

مهدی پازوکی

کارشناس بودجه

درآمدها عموماً نفت و مالیات است، بنابراین دولت باید هزینه و منابع را سربه‌سر کند و برای این کار چاره‌ای جز حذف، کاهش و جلوگیری از رشد هزینه‌های غیر ضروری ندارد. رویه بودجه امسال در بودجه سال ۱۴۰۴ حفظ شده است. بودجه برخی دستگاه‌ها ۳ تا ۱۲ برابر شده است که شامل وزارتخانه‌ها هم می‌شود. به جای کاهش یا حذف ردیف‌های بودجه، برخی ردیف‌های جدید بودجه‌ای درست شده است. این هزینه‌ها باعث شده دولت گران اداره شود. اگر هزینه‌ها کاهش پیدا نکند کسری بودجه تشدید و تورم افزایشی می‌شود. دولت می‌تواند با حذف برخی بودجه‌های اضافه، ۱۰۰۰ میلیارد تومان از هزینه‌های خود را کاهش دهد؛ این اقدام کاملاً ممکن است و حذف هزینه‌های اضافه هیچ مشکلی ایجاد نمی‌کند. کاهش هزینه، دولت را چابک می‌کند؛ چابکی دولت به معنی اختصاص منابع به ضروریات است.

منابع بودجه کجا هزینه می‌شود؟

پیمان مولوی

اقتصاددان

حذف ردیف بودجه‌هایی که هیچ نقشی در رفاه ایرانیان ندارند، راه حل مشکل کسری بودجه سالانه کشور است. ارتزاق از بودجه عمومی در حالی که در

رفاه مردم اثری ندارد، فقط کسری بودجه را تشدید می‌کند. تا زمانی که این ردیف‌های بودجه ادامه دارد، کسری بودجه هم ادامه دارد. رفاه مردم شامل حداقل‌هایی مانند خورد و خوراک، حمل و نقل، سرپناه و... است، در کشورهای کاپیتالیستی مانند انگلیس هم تأمین حداقل رفاه وظیفه دولت است و در بودجه‌ها رعایت می‌شود.

یک موضوع دیگر که در تغییر رویکرد بودجه اثرگذار است، شفافیت هزینه‌هاست. باید حسابرسی عمومی صورت بگیرد و به طور شفاف اعلام شود که منابع بودجه صرف چه چیزی می‌شود؟ چین با ۳۰۰ میلیارد دلار حدود ۲۰۰ میلیون نفر از جمعیت را از زیر خط فقر بالا آورد، چگونه ما با ۱۴۰۰ میلیارد دلار درآمد نفتی، در گاز، برق و بسیاری ملزومات دیگر ناترازی داریم؟ برای پاسخ به این سؤالات دولت باید گزارشی از هزینه‌ها آماده کند. حل مشکل کسری بودجه باید از دولت و از سازمان برنامه و بودجه و قطع شدن بودجه‌های بی‌اثر در افزایش رفاه شروع شود. افزایش قیمت موجب استحاله دولت می‌شود و با ناترازی‌ها و کسری بودجه، خطر استحاله نزدیک است.